

A láda

A bárkának inkább láda formája volt, semmint hajó kinézete. Úgy épült meg, hogy nem volt orra, minek következtében tatja sem lehetett. A négy szögletén belül sehol sem tűztek ki kormányrudat és kormánykereket, mert építője tudta, ha a víz majd beborítja a földet, nem lesz hely és nem lesz irány, ahová és ami szerint vezethető bárkáját. Mert a láda nem arra készült, hogy valahová is elmenjen; irányt csak a vízáradás és apadás szabhatott neki. Evezője, vitorlája sem volt. S amikor majd a víz a zuhogó eső sötétjében leemeli a cölöpökről a ládát, megkondítva ugyanakkor egy kis harangot a fedélzeten, még úgy tűnik, hogy az áramlásnak határozott iránya van, mintha vinné valahová. De mivel semmihez sem közelíthet és semmitől sem távolodhat a nagy vízen, a bárka utasai úgy érzékelik, hogy egy előre meghatározott pályán körbe forognak, egy láthatatlan tengely körül, s ha előre mennek is, egy idő után anélkül térnek ugyanoda vissza, hogy megfordulnának.

A láda építője a bárka elejét nem nevezte elejének, a végét pedig a végének; a fedélzeti tevéorból készült sátor volt a középpont, s ehhez viszonyítva bármelyik oldala lehetett az eleje és a vége. Gondot inkább az emeletek fölállítására és az Úr által szabott méretek pontos megtartására fordított. Háromszáz könyök hosszú, ötven könyök széles és harminc könyök magas. Ezek voltak a bárka méretei. Valamint arra is figyelnie kellett az építőnek, hogy a fenyőfák kellőképpen gyantáztak és szurkozottak legyenek, az illesztéket vastag mázzal bevontak kívül és belül egyformán.

Különös, mondhatni, rejtélyes építmény volt ez a hatalmas láda ott a félig sivatagos vidéken, messze minden nagyobb tengertől. A lassan épülő bárkát a kereskedők sokáig éppoly biztos tájékozódási pontnak tartották, mint a távolról is jól látható templomokat; sö-

tét, szurokkal mázolt deszkái a napfényben világítani látszottak, s a szem alig állhatta, úgy vakítottak, kiváltképpen akkor, amikor alkonyati időben a dombok felől nézték.

Először valóban azt hitték, hogy az öreg Noé templomot épít. S aki imígyen vélekedett, nyugodtan hihette, igaza van, mert Noé csak bólogatott, úgy, úgy, mondá. És nem próbálta meg elejét venni a találgatásoknak, nem cáfolt meg semmit, nem világosított föl senkit, csak ha nyíltan kérdezték, ami viszont ritkán fordult elő, csak akkor mondta: bárkát építetek. Noé ilyenkor nem szeretett a másokra nézni, mert nem akart magyarázkodni, nem akarta tudni, hogy mire gondolnak az emberek; a távolba nézett, vagy le a földre, s ha nem zavarták újabb kérdéssel, visszament a fiaihoz, vagy odament a fűrészesekhez, vagy a szurkot olvasztókhoz.

Bárkát épít! Micsoda ötlet! Vén szemével a homokot tán víznek látja? És miféle bárka az, mely egy közönséges ládára hasonlít? Énok és Matuzsálem unokája, hát mi jutott eszedbe?

Legtöbben a csodálkozástól és döbbenettől elnémultak, és már semmit sem kérdeztek; álltak báván, nyakukon vagy lábszárukon vakargatva egy-egy piros bögölycsípést, és nem tudták eldönteni, hogy a szemüknek higgyenek-e vagy a fülüknek. S ha többen voltak, összenéztek. Az értetlenséget kifejező tekintetük körbejárt, így tudták pontosan, miről van szó, s mint az idióták, egyszerre vigyorodtak el. S olyan is akadt közöttük, aki nem átalott hangosan kacagni, kacagva mondani durva és közönséges szavakat a készülő műre és a mű alkotójára. Noé úgy tett, mintha nem hallaná a megjegyzéseket. Ellenben azoknak, akik nyugalmukat megőrizve még bíztak benne, s még reménykedtek abban, hogy a „miért”-re rendes feleletet kaphatnak, megválaszolt az öreg, aki máskülönben ettől a nagy munkától némiképp megfiatalodni látszott, a szeme élénk volt, ugyanakkor szomorú, utóbbi időben a keze már nem is remgett. Senki sem gondolta volna, hogy már elmúlt kétszáz éves, pedig szakállának hosszából minden nehézség nélkül következtetni lehetett a korára. A haja is fehér volt és hosszú, bár közel sem olyan egyenletesen dús, homloka fölött egy kis tiszta helyet gyomlált magának az idő, hogy legyen hol megpihennie, ha a nagy, történelmi-nek mondott pillanatokban elfárad. Így talán könnyen érthető a kijelentés, hogy Noé fölött az idő is megállt. Bőre kemény volt és gyűrött, akár az olajfa törzse. Botot azonban csak fehérsége okán, mintegy illendőségből tartott a kezében, igaz, úgy megszokta vele a

járást, hogy már hiányzott neki, ha olykor, a szőlőskertbe menet elfeledte kezébe venni. Sokan mágikus eszköznek, afféle varázsbotnak tartották, pedig a csoda mindössze abban állt, hogy Noé oly előnyösen és praktikusán tudta használni, hogy nem fáradt meg a nyájak és a kertek közötti jövésben és menésben, mintha erőt kölcsönzött volna neki az a bot. Ha pedig mégis megfáradt, akkor ő is csak úgy tett, mint akárki más, lefeküdt a mezőn egy fa alá, vagy otthon a sátorlap árnyékába, és aludt egy keveset, bot nélkül.

Noé válasza ugyanolyan egyszerű volt, mint a föltett kérdés: nagy víz lesz itt nemsokára, eső esik és megáradnak a folyók, és minden elvész és elpusztul, ami ezen a ládán kívül marad.

És hiába mondta volna is, készítesek magatoknak hasonló ládát, hiába. Ő volt Noé, az egyetlen, és az ő ládája az egyedüli.

Abban az időben, mikor a váz óriási gerendái közt már láthatók voltak az emeletek gerendái, elkészültek a fazekasnál megrendelt edények, a főzésre éppúgy alkalmas cserépedények, amint a különféle gabonák tárolására is. A készlet sokféle edényből állt, volt benne füles és fületlen korsó, tálak a legváltozatosabb méretben, parányi csészék és akkora mázas edények, hogy akár egy gyerek is elfért volna bennük. Ez az edénykészítő fazekas kérdezte először, hogy mikor jön a víz, mert előzőleg meg azt kérdezte, hogy mikorra kell elkészülnie az edényeknek.

Valamivel előbb, mint a bárkának, felelte Noé.

A víz valamivel később, csak azután, hogy befejezzük a ládát, válaszolta másodszer Noé.

S amikor többedmagával megjelent Noé sátránál a kész és kiégetett cserepekkal, azt szerette volna tudni, hogy mivel tölti meg ezt a hatalmas ládát, mert ha tényleg úgy lesz, ahogyan mondja, akkor talán egy kisebb is elég lenne. Ha pedig nem elég, akkor bizonyára feltölti valamivel.

Csak avval, ami van.

Csak azzal, csodálkozott a fazekas, akinek két karján a szőrbe ragadt agyagdarabkák varradó sebekre emlékeztették Noét.

És semmi többel ?

Nekünk az is elég lesz. Válogatva, párjával.

És nem lesz az kevés ?, kérdezte gúnyosan a fazekas.

Ha most azt mondanám, hogy a múltunkból bizonyára kevés fér bele, a jövőnkől meg, már amennyit remélünk tőle, túlonúl

sok is, te azt úgyse értenéd. Legyen neked is annyi elég, amennyi nekünk is elég.

Legyen, legyen, elég, elég, visszhangozták a fazekas mögött a többiek.

A hullámzó hang a csönd partjáig ért, ahol csak egyetlen ember állt. Nem nézett utánuk; mikor elmentek. A korsókat sem nézte meg közelebbről, pedig borkészletének egy részét azokba akarta átönteni, mert a bortömlőkben nem volt elég. A fazekas csak pár perccel később ment a többiek után, húszesztendős lányát kereste, aki szintén segédkezett az edények elkészítésekor. Fiatal kora ellenére úgy formázta az agyagot, akár az apja; érzéke volt a szép és mutató formák gyúrásához, az anyag mindenkor engedelmeskedett akaratának, teremtő fantáziájának; szabad idejében kis szobrok készítésében lelte kedvét, s valósággal ujjongott, ha egyik-másik megszólalt, mikor levegőt fűjt beléjük.

A kidöntött és leháncsolt, de még föl nem fűrészelt fatörzsek között járt a fazekas, ahol a rézüstökben szurok rotyogott, szaguk fojtogató volt, tovább nem merészkedett. Ha nincs itt a lány, nyilván hazament. És ő sem időzött tovább.

Ugyanezen a napon még volt egy látogatója Noénak. Egy hajóépítő ács kereste fel. De nem azért, hogy munkát kérjen tőle, hanem mert hallotta, hogy valami nagy víztől valami ládában akar megmenekülni. Ő hozott neki egy igazi csónakot, rendesen fölszerelve kötelekkel és evezőkkel, mondván, legyen egy mentőcsónak, ha a láda mégse válna be. Mert ő ismeri a vizeket és ismeri a vízi járműveket, mert ő fenntartások nélkül hitelt ad szavainak, mert ő már föl is készítette a családját a nagy útra, s indulnak máris, mihelyst visszaér, mert ő a vízen akarja bevárni a vizet, semmit sem akar a véletlenre bízni. S arra kérte Noét, akit nagyra becsül bölcsessége miatt, hogy ő se bízson semmit a véletlenre, adjon magának még egy esélyt, vigye magával a csónakot.

Noé nem volt gyanakvó természet, de azt hitte, az ismeretlen férfi tréfál és gúnyt akar űzni munkájából éppúgy, mint hitéből, s már-már tagadóan rázta a fejét, amikor arra gondolt, hogy ekkora munkát, amekkorát egy csónak készítése jelent, senki sem vállal pusztán azért, hogy a másikat megtréfálja. Provokációtól sem kellett tartania, hiszen oly alázatosan és tisztelettudóan beszélt előtte az idegen, amire valószínűleg az olyasvalaki képtelen, aki ártani akarna neki. De kivel szemben lesz bizalmatlan, ha a csónakot elfogadja? Avagy lehet-

séges volna az, hogy az Úr küldte neki ezt a derék csónakos férfit, aki viszont küldetésének ellenére sem tud a reá váró pusztulásról?

Noé hangosan fölnevetett.

Egy pillanatra mindenütt abbamaradt a kopácsolás és fűrészelés. Még senki nem látta nevetni Noét. Ő pedig, mintha egy szép és hosszasan érlelt gyümölcsöt mutatna föl, nyitott szájjal nevetett az égre, akárha így üzent volna a távoli felhőknek, minden rendben van, most már elolthatjátok a lenti tüzeket.

A csónakos embert, hogy valamiképpen viszonozza a drága ajándékot, ott egybemarasztalta aztán vacsorára. A sátor elé ült az egész család, ők ketten éppen szembe a ládával, melyet fehér holdfény világított meg. Időnként halkán reccsent a vázban egy-egy gerenda, de soha nem tudták, melyik, mert mire odanéztek, csendes volt ismét a fa. Noé és a csónakos vacsora közben megvitatta a csapások és ékelések művészetét, és bizalmasan elmondták egymásnak a tengerek és a szelek titkait.

Noé szerette volna megmenteni ezt a férfit. S elhatározta, hogy jól az emlékezetébe vési az arcát, hogy előtte legyen, mikor imádkozni fog érte a mennydörgések idején.

Hajdúszoboszló

Papp András